

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 334/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Martinou Čelkovou, advokátkou, Štefánikova 22, Humenné, proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 11 C 208/2013-225 z 26. marca 2018, rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 7 Co 86/2018-255 z 28. novembra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 262/2019-206 z 18. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 12. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 C 208/2013-225 z 26. marca 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 86/2018-255 z 28. novembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Cdo 262/2019-206 z 18. februára 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ sa v procesnom postavení žalobcu žalobou podanou na okresnom súde 29. júla 2013 proti žalovaným [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“) domáhal určenia, že 1. kúpna zmluva uzavretá 10. októbra 2008 medzi [REDAKOVANÉ] (právnou predchodkyňou sťažovateľa, pozn.)

ako predávajúcou a žalovanými ako kupujúcimi, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísané na [REDAKOVANÉ] ako parcela [REDAKOVANÉ] – zastavané plochy a nádvoría o výmere [REDAKOVANÉ] a rodinný dom súpisného čísla [REDAKOVANÉ] postavený na parcele [REDAKOVANÉ], a 2. kúpna zmluva uzavretá taktiež 10. októbra 2008 medzi žalovanými ako predávajúcimi a sťažovateľom ako kupujúcim, predmetom ktorej bola nehnuteľnosť nachádzajúca sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísaná na [REDAKOVANÉ] ako parcela [REDAKOVANÉ] – zastavané plochy a nádvoría o výmere [REDAKOVANÉ], sú neplatné.

3. Okresný súd žalobu napadnutým rozsudkom zamietol. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že ním potvrdil napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu. Sťažovateľ následne podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dovolanie bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté podľa § 447 písm. f) CSP.

4. Sťažovateľ uviedol, že pred uzavretím napádaných kúpnych zmlúv právna predchodkyňa sťažovateľa – jeho nebohá matka so žalovanými uzavrela zmluvu o budúcej zámennej zmluve, na základe ktorej mali byť už uvedené nehnuteľnosti zamenené a sťažovateľovej matke mal byť vyplatený doplatok. Avšak na pozemku, ktorý mal sťažovateľ nadobudnúť do výlučného vlastníctva, bol postavený neskolaudovaný rodinný dom bez súpisného čísla, a preto ani nebol zapísaný na LV a zároveň na tomto pozemku viazlo exekučné záložné právo, ktoré bránilo prevodu vlastníckeho práva zo žalovaných na sťažovateľa. Dodal, že v napádaných kúpnych zmluvách boli dohodnuté aj kúpne ceny, pričom žalovaní mali v prospech sťažovateľovej matky vyplatiť za rodinný dom sumu 700 000 SK, no k vyplateniu tejto sumy v prospech sťažovateľovej matky nedošlo a v skutočnosti jej doplatili len sumu 30 000 SK ako rozdiel medzi hodnotou vymieňaných nehnuteľností. Práve s poukazom na to sťažovateľ uviedol, že obidve kúpne zmluvy, ktorých neplatnosti sa dovoľával, nemali zmluvné strany záujem nikdy uzatvoriť, ale konali v súlade so skôr uzavretou zmluvou o budúcej zámennej zmluve z 2. septembra 2008. Podľa sťažovateľa tak k uzavretiu týchto kúpnych zmlúv došlo len preto, že si žalovaní uvedomovali, že na ich nehnuteľnosti viazne exekučné záložné právo, ktoré by mohlo byť prekážkou pre vklad vlastníckeho práva na základe zámennej zmluvy do katastra nehnuteľností. Dodal, že kúpna zmluva, ktorou nadobudli nehnuteľnosti žalovaní, bola do katastra riadne zavkladovaná, avšak kúpna zmluva v prospech sťažovateľa nebola spôsobilá na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, a to z dôvodu, že na nehnuteľnosti žalovaných viazlo exekučné záložné právo.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu namieta, že okresný súd rozhodnutie odôvodnil striktným formalistickým výkladom zákona. Argumentuje, že na jednej strane mal za preukázaný zhodný prejav zmluvných strán pri uzatváraní kúpnych zmlúv a tiež od žalovaných nepožadoval preukázanie vyplatenia kúpnej ceny, avšak na strane druhej vo vzťahu k sťažovateľovi tomuto vytýkal, že nepreukázal nevyplatenie kúpnej ceny. Tiež namieta, že neprihliadol na tvrdenia sťažovateľa o nemožnosti podať návrh na vklad. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu namieta, že sa tento len stotožnil so závermi

okresného súdu. Aj v prípade napadnutého rozsudku krajského súdu sa nestotožňuje s tým, že aj tento mu dal na jeho ťarchu otázku preukázania/nepreukázania nevyplatenia kúpnej ceny. Namieta, že sa síce zaoberal otázkou unesenia dôkazného bremena, ale vôbec sa nezaoberal okolnosťami absolútnej neplatnosti právnych úkonov. Vo vzťahu k napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu tiež argumentuje, že v nich súdy žiadnym spôsobom nevyhodnotili absolútnu neplatnosť kúpnych zmlúv. Porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu vidí sťažovateľ v tom, že v nich absentuje vysporiadanie sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa, teda že sú nedostatočne odôvodnené a arbitrárne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Primárne namieta, že okresný súd a krajský súd sa v odôvodnení napadnutých rozsudkov dostatočným spôsobom nevysporiadali s jeho námietkami týkajúcimi sa absolútnej neplatnosti uzavretých kúpnych zmlúv.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom okresného súdu:

7. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo a proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd, ktorý tak aj učinil vydaním napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu. Z uvedeného teda vyplýva, že sťažovateľovi bola v konaní pred všeobecným (krajským, pozn.) súdom poskytnutá ochrana jeho práv, pretože zo strany krajského súdu došlo k meritórnemu preskúmaniu odvolaním napadnutého rozsudku okresného súdu.

8. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (I. ÚS 207/2020).

9. Zároveň aj zo samotného znenia § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

10. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, a to pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom krajského súdu:

11. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu primárne namieta, že v rámci jeho odôvodnenia sa krajský súd s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa ohľadom absolútnej neplatnosti kúpnych zmlúv riadne nevysporiadal, teda že je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne.

12. Z obsahu príloh k ústavnej sťažnosti (napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.) vyplýva, že sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, uplatniac si len dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V podanom dovolaní nenamietal aj nedostatočné a arbitrárne odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, čo mohol urobiť, uplatniac si dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

13. Zákon o ústavnom súde v § 132 ods. 2 zakotvuje princíp subsidiarity a ustanovuje, že ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpá všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súde podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 207/2020).

14. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ako už bolo uvedené, sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu namieta práve tú skutočnosť, že v dôsledku podľa sťažovateľa formalistického výkladu zákona a následného nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku malo zo strany krajského súdu dôjsť k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Teda podstata námietok sťažovateľa proti odôvodneniu napadnutého rozsudku je takého charakteru, ktorá bola uplatniteľná v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý však sťažovateľ na ochranu svojich práv nevyužil.

15. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti ústavným súdom v situácii, keď sťažovateľ nevyužil prostriedok ochrany svojich práv, ktorý mu zákon účinne poskytoval, teda nepodal dovolanie, uplatniac dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, hoci ho podať mohol a mal, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017).

16. S poukazom na uvedené a zohľadniac najmä dôvody podanej ústavnej sťažnosti namietajúce arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu sťažovateľ nepodaním dovolania aj podľa § 420 písm. f) CSP proti napadnutému rozsudku (pričom sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti netvrdil, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde pozn.) nevyčerpal právny prostriedok, ktorý mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd.

17. Na základe uvedeného preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

18. Ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, ktorých uplatnenie je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania. Inak povedané, ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

19. Ústavný súd (pokiaľ ide o splnenie náležitostí potrebných na úspešné uplatnenie námietok týkajúcich sa porušenia práv sťažovateľa, pozn.) v prvom rade poukazuje na § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu obsahovať aj konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Avšak v danom prípade samotné odôvodnenie ústavnej sťažnosti (ktorú sťažovateľ podal riadne zastúpený advokátom ako osobou práva znalou, pozn.) sa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vyznačuje závažným nedostatkom, ktorý spočíva v absencii nielen ústavnoprávne relevantnej, ale v podstate akejkolvek argumentácie, ktorou by bolo odôvodnené namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie [v celej ústavnej sťažnosti je vo vzťahu k napadnutému uzneseniu uvedené len to, že po podaní dovolania sťažovateľom bolo toto dovolanie zamietnuté (správne odmietnuté, pozn.)].

20. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy (prípadne dohovoru, pozn.), ale musí ich konkretizovať aj skutkovo, t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy (I. ÚS 342/2021). Nedostatok právne relevantného odôvodnenia sťažnosti má vo vzťahu k namietaným porušeniam toho-ktorého základného práva alebo slobody významné procesné dôsledky, pretože ústavný súd nie je skutkovým súdom ani ďalšou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, takže bez splnenia uvedenej podmienky ani nemôže o návrhoch sťažovateľa uvedených v petite rozhodovať (napr. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, IV. ÚS 279/07, III. ÚS 206/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 131/2012, III. ÚS 583/2015, III. ÚS 26/2016). Preto je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových

okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženej veci.

21. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nepredstrel dostatočné a jednoznačné odôvodnenie opreté o právne relevantné a logické súvislosti, ktoré by v tejto časti poskytli nevyhnutný základ kvalifikovaného návrhu spôsobilého iniciovať konanie o ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti je podstatnou (osobitnou) náležitosťou ústavnej sťažnosti a od jeho kvality sa v podstate odvíja možnosť prieskumu ústavného súdu. Dôvody ústavnej sťažnosti musia korešpondovať s jednotlivými namietanými porušeniami základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 49/2022). V danom prípade však ústavný súd za závažný nedostatok pokladá práve absenciu ústavnoprávne relevantného odôvodnenia a ústavná sťažnosť tak v tejto časti pôsobí nedostatočne napriek už ústavným súdom konštatovanému kvalifikovanému právnomu zastúpeniu sťažovateľa. V danom prípade neprichádzala do úvahy výzva na odstránenie tohto nedostatku návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu jeho kľúčovej povahy. Označené ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019). Ústavný súd preto v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom.

22. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 9. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu